

тельствует рост объемов оптового товарооборота в действующих ценах на 25,1%, оборота розничной торговли в сопоставимых ценах – на 29,4%. Наиболее развитый оптовый рынок по продаже как продовольственных, так и непродовольственных товаров сформирован предприятиями г. Симферополя. Именно здесь осуществляют деятельность 911 оптовых предприятий (57,6% от общего числа оптовых предприятий), которые обеспечили более 64% оптового товарооборота предприятий республики. В ассортименте предприятий оптовой торговли преобладает продукция отечественных производителей.

Некоторое замедление прироста оптового товарооборота в 2004г. (6,6%), что на 14,6 процентного пункта ниже среднегодового уровня (за последние 5 лет) и на 3,5 процентных пункта ниже уровня предыдущего года объясняется следующими факторами:

- недостаток оборотных средств у предприятий для создания достаточного резерва соотношения широкого ассортимента и приобретения быстро-распродаваемых товаров для оптовой и розничной торговли в АР Крым;
- возможные изменения в законодательстве и налогообложении;
- поднятие цен на продукцию поставщиками;
- изменение положительных тенденций в росте продаж товаров;
- различные форс-мажорные обстоятельства. Однако эти риски могут быть устранены заблаговременным реагированием по их устранению или минимизации по их влиянию (изменить специфику деятельности, усовершенствовать инфраструктуру, сотрудничать со страховыми компаниями).

3. Согласно прогнозу методом экстраполяции на 2007–2008гг., используя данные за период 2003–2006гг., на сегодняшний день наблюдается тенденция к росту объема оптовой торговли (см. рис.2). Данная тенденция может сохраняться и в последующие годы, при этом пик торговли будет наблюдаться в III квартале (в 2003 году составил 1465,8 тыс.грн., в 2006 году – 1990,7 тыс.грн. и к 2008 году увеличится до 2706,07 тыс.грн.), что может привести к увеличению потребности в краткосрочных кредитах на пополнение оборотных средств. Это связано с тем, что предприятие закупает товар на сезон. А сам сезон начинается в июне и заканчивается в конце августа. В последнее время наблюдается тенденция к увеличению продолжительности курортного сезона. С другой стороны – спад в I квартале может привести к наличию избыточных финансовых ресурсов, как следствие возможности предоставления свободных данных ресурсов для других сфер деятельности (в 2003 году – 745,3 тыс.грн., в 2006 году – 1297,3 тыс.грн., и к 2008 году составит 2427,074 тыс.грн.). С 2007 года наблюдается постепенный подъем развития оптовой торговли, означая, что предприятия смогут успешно решить задачи, связанные с реализацией и с закупками товаров и услуг. Согласно экономико-математическому методу с января 2007 и 2008 гг. в связи с сезонностью снижение реализации товаров сменяется ростом, и рост будет больше, чем в предыдущем периоде.

В дальнейшем автором будут рассмотрены проблемы развития деятельности предприятий оптовой торговли в АР Крым.

Источники и литература

1. Піроженко О., Михайленко О., Вітковська О. Усе про облік та організацію оптової торгівлі. – 2-ге вид., перероб. і доп. – Х.: Фактор, 2006.– 206с.
2. Голошубова Н.О., Торопков В.М. Оптова торгівля: організація та технологія: Навч. посібник.–К.: Київ.нац.торг.екоп. ун-т, 2005. – 265с.
3. Технология торговли / С.А. Каплина. – Ростов н/Д : Феникс, 2007. – 441с.
4. Хованов А.А. Управление каналами распределения в оптовой торговле // Маркетинг в России и за рубежом. – 2004. – № 3 (41). – С.52–60.
5. Госкомстат Украины Главное управление статистики АРК. Экономический доклад. О деятельности предприятий оптовой торговли АР Крым в 2004 году. – Симферополь, 2005. – 22с.
6. Держкомстат України Головне управління статистики в АРК. Статистичний збірник. Оптова та біржова торгівля підприємств (організацій) АРК у 2002 – 2004 роках. – Симферополь – 2005. – С.12–13.
7. Госкомстат Украины Главное управление статистики АРК. О деятельности предприятий оптовой торговли в Автономной республике Крым за 2006 год. – Симферополь, 2007. – 29с.
8. Госкомстат Украины Главное управление статистики АРК. О деятельности предприятий оптовой торговли в Автономной республике Крым за январь–декабрь 2005 года. – Симферополь, 2006. – 26с.
9. Держкомстат України Головне управління статистики в АРК. Статистичний збірник. Оптова та біржова торгівля підприємств (організацій) АРК у 2004 – 2006 роках. – Симферополь – 2007. – С.12–17.

Дейнека Т.А.

МІЖДЕРЖАВНИЙ РУХ КАПІТАЛУ ТА НЕОБХІДНІСТЬ ЙОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Вступ. Інтеграція України у світову господарську систему повинна відбуватися комплексно і одночасно у всіх напрямках та сферах бізнесу. Світовий економічний простір є середовищем конкурентним і вимагає від вітчизняних підприємств використання максимуму знань, ресурсів, зусиль для досягнення постійного зростання потенціалу підприємств та просування їх на нові ринки збуту.

Участь країни в глобалізованому економічному просторі потребує усвідомлення того, що набуття гідного місця в системі світового господарства можливе тільки через створення потужних транснаціональних структур, заснованих як на приватному, так і на державному капіталі, на підтримці транскордонної діяльності малих та середніх підприємств.

Основною складовою досягнення успіху на цих теренах є можливість вільно переміщати інвестиційні ресурси у будь-який куточок земної кулі з метою отримання конкурентних переваг на тому чи іншому локальному ринку. Паралельно з входженням України до світової торгової, валютної, виробничої системи повинен відбуватись процес інтеграції у світовий інвестиційний простір, що передбачає створення цілісного інвестиційного середовища.

Постановка завдання. Вагомий внесок у дослідження актуальних проблем і тенденцій іноземного інвестування належить: О.Амоші, Ю.Бажалу, Т.Вахненку, В.Гесцю, Б.Кваснюку, І.Лукінову, Д.Лук'яненку, А.Пересаді, А.Чухну та іншим. Проте фундаментальних досліджень з цієї актуальної проблеми в Україні ще недостатньо. Кількість наукових джерел, присвячених теоретичним основам міждержавного руху капіталу і його регулюванню є досить обмеженою, тому питання потребує подальшого дослідження.

Метою публікації є висвітлення теоретичних засад процесу міждержавного руху капіталу в контексті участі у ньому України.

Міжнародна інвестиційна діяльність має двосторонній характер руху капіталів і, поряд із залученням ресурсів, завжди існує обумовлений реальною необхідністю зворотний процес. Швидке зростання національних компаній, розвиток експортоорієнтованого виробництва, необхідність освоєння нових, нетрадиційних і, відповідно, більш віддалених ринків, змушує підприємців шукати шляхи диверсифікації активів з метою здешевлення продукції та підвищення її конкурентоспроможності. Найбільш коротким шляхом до нового споживача є наближення до нього обслуговуючої та збутової інфраструктури, а після росту об'ємів продажу – розміщення фабрик та заводів.

Вимоги сучасного глобалізованого суспільства до країн постсоціалістичного табору, у т.ч. і до України, як до держави, що прагне зайняти гідне місце в системі світового господарства, більш ніж суворі. У першу чергу, виходячи з прагматичних інтересів, як до нового, досить об'ємного, динамічно зростаючого ринку, світове співтовариство створює максимально комфортні умови для діяльності в Україні міжнародних корпорацій та іншого бізнесу походженням з розвинутих країн. У той же час розглядає її як потенційного конкурента на технологічних ринках, більш – менш вільно приймаючи сировину та продукцію первинної обробки, та висуває обмеження по стандартам якості, безпеки до складних технологічних товарів. Разом з тим, на наших теренах активно конкурує з вітчизняними підприємствами капітал походженням з Російської Федерації, Казахстану, прибалтійських республік, Польщі, Угорщини, Чехії тощо.

Таким чином, можна констатувати, що назріла об'єктивна необхідність дослідження відтоку капіталів не тільки з точки зору їх нелегального вивозу, а й з точки зору легального експорту як основного чинника посилення конкурентоздатності національної економіки.

Результати. Закінчення приватизаційного процесу в країнах з перехідною економікою свідчить про деяке відставання нашої держави у створенні цілісного інвестиційного середовища, адже ступінь інтеграції України у міжнародний інвестиційний простір визначається не тільки обсягом та якістю залученого капіталу (до речі й тут ми не в лідерах), а й обсягом та структурою інвестицій, вкладених в інші країни.

Міжнародна інвестиційна діяльність суб'єктів господарювання не обмежена прямим інвестуванням у сферу виробництва. Інтереси підприємців охоплюють весь фінансовий ринок, починаючи з намірів працювати на ринках фінансових послуг (зазвичай до великих вітчизняних корпорацій входять і банківські установи), інвестуючи капітал в цінні папери, або залучаючи ресурси через продаж своїх корпоративних прав та використовуючи інші інструменти для розвитку бізнесу як за кордоном, так і в Україні. В той же час через появу на вітчизняних теренах досвідчених конкурентів виникає цілий ряд проблем, пов'язаних зі стабільністю економіки країни взагалі, насамперед через можливість різкого вилучення капіталів. Це свідчить про необхідність забезпечення зваженого управління ризиками як на макро-, так і на мікрорівнях та створення ефективної системи регулювання міждержавного руху фінансових ресурсів. Перш за все, система регулювання має створювати найліпші умови для вітчизняних інвесторів, що працюють відкрито і в майбутньому, через свій розвиток, нададуть конкурентні переваги всій країні.

Наша держава декларує намагання приєднатись до світової економічної системи, в першу чергу, через вступ до СОТ, а в подальшому інтеграцію в Євросоюз. Відповідні дії призведуть до поступового відкриття вітчизняних ринків для конкуренції, але, на нашу думку, без стимулюючої політики зі створення транснаціональних корпорацій українського походження, час виграний для адаптації буде безповоротно згааний.

Процеси міграції капіталів між країнами визначаються, насамперед, національними особливостями економічного укладу, в основі якого лежать конкурентні переваги і недоліки кожного окремого суб'єкта економічних відносин.

Проблема розвитку транскордонного інвестиційного процесу, як з точки зору країни – донора, так і з точки зору приймаючої сторони, достатньо розроблена західними вченими. Слід особливо відзначити теорію конкурентних переваг фірми та нації М.Портера, дослідження А.Веласа, Ч.Віплоша, Дж.Грінвуда, Д.Деніелса, М.Дулея, А.Дразена, Ж.Капріо, Д.Мурєя, М.Россі, Ф.Рута, Ж.Сапіра, Дж.Стігліца, А.Торнелла, Дж.Хансона, Д.Хенарта, Т.Хельмана, У.Шарпа та інших.

Теорія конкурентних переваг та міжнародного руху капіталу була започаткована представниками англійської класичної школи політекономії. Відповідно до поглядів А.Сміта, конкуренція на ринку капіталів призводить до здешевлення кредитних ресурсів, експорт – до подорожчання. Вивіз капіталу викликаний конкурентними перевагами іншої країни зменшує загальний економічний потенціал країни – донора, але сприяє тимчасовому зростанню її експортного потенціалу. Таким чином, правило конкурентних переваг діє на фінансовому ринку і для його захисту держава може обмежувати експорт капіталу.

Д. Рікардо вважав, що вільна міжнародна торгівля врівноважує попит на інвестиції, і тому експорт капіталу оздоровлює економіку в кризові періоди. Вчений стверджував, що при відсутності регулювання виникнення надлишків капіталу в окремій країні не можливе.

Т–Р.Мальтус зазначав, що іноземні інвестиції можуть як вирівняти коливання попиту, так і розбалансувати його. Зростання імпорту, за його ствердженням, негативно впливає на прибутковість економіки і тому держава повинна регулювати попит на капітал.

Згідно думки, яку висловлював Сіяочи, держава мусить контролювати рух кредитних коштів та стимулювати інвестиційний попит, оскільки некерований вплив капіталу за кордон може знизити пропозицію і підірвати основи ринку. При цьому, на його думку, міжнародний рух капіталу відбувається у відповідності до об'єктивних ринкових законів та принципів вільного підприємництва, тому адміністративні заходи у чистому вигляді не принесуть державі користі.

У відповідності до поглядів Дж.Міля, міграція капіталу до «варварських» країн відбувається через значну різницю у нормі прибутку. Можливість покриття надвисоких ризиків надприбутками і є основою для прийняття рішення.

При відсутності штучно створених перепон для руху капіталу він найбільш ефективно розподіляється між локальними ринками. Однак Е.Хелпман, будучи прихильником цього напрямку, при дослідженні перехідних економік виявив наступне: коли у господарчій структурі країни існують деформації, викликані ідеологічними викривленнями, а ринкові інституції не є розвиненими, лібералізація власних ринків та допуск на них великого капіталу веде до втрати конкурентної рівноваги в зв'язку з тим, що перехідний проміжок занадто короткий.

Основою для більшості сучасних інституціональних теорій міжнародних інвестицій та міжнародної міграції капіталу стала інституціональна модель конкурентних переваг М.Портера. В її основі лежить твердження про те, що конкурентні переваги країни визначаються здобутками національних фірм на міжнародних ринках. Використання фірмами потенціалу власної країни є основою для одержання кінцевого ефективного результату в будь якій сфері зовнішньоекономічної діяльності. Існує пряма залежність між конкурентними перевагами, властивими кожному суб'єкту господарської діяльності і досягненнями кожної окремої національної економіки в світовій економічній системі.

Сукупність істотних складових, що впливають на спроможність використання національними фірмами потенціалу власної країни М.Портер об'єднує у динамічну систему, яку іменує «Даймонд». Таким чином, вчений поєднує всі фактори, які впливають на напрями та інтенсивність руху капіталу між національними економіками та на інвестиційний клімат у кожній окремій країні, який визначається станом і характером взаємодії складових частин. По–перше, рівень розвитку виробництва, загальний рівень конкуренції, рівень конкуренції між галузями та в них самих, розвиток паралельних, супровідних та допоміжних підприємств. Серед найважливіших М.Портер вказує на ті фактори, які потребують постійної уваги і опрацювання, цілеспрямованого інвестування та сприяють зростанню ділової активності. Будуючи технологічно розвинуту галузь, нація керується простою необхідністю створення сучасної наукової бази, селекції когорти науковців та фахівців високої кваліфікації, що є незрівнянно дорожче від класичних факторів конкурентної переваги наданих більшості країн природою. Такі базові чинники, як сировина та праця втратили своє значення після науково–технічної революції. Нові технології можуть їх з легкістю нівелювати або компенсувати, замінити або притягнути ззовні.

Значні відмінності в культурних та історичних традиціях, різні стратегічні напрями розвитку економік обумовлюють досягнення національних спільнот тільки в тих галузях де «Даймонд» найбільш оптимальний, де створено динамічне конкурентне середовище. Держава повинна стимулювати здорову конкуренцію через контроль впливу інституціональної структури суспільства на підприємництво, винятково осмислено втручатися в саморегулюючі процеси, додержуючись інноваційних пріоритетів розвитку економіки. Іншими словами, недоліки окремих базових факторів можуть стати основою розвитку інноваційного процесу, тобто недоліки статистичної моделі конкуренції можуть стати перевагами в динамічній.

А.Ругман доповнив М.Портера, вказавши на можливість визначення відносної конкурентоспроможності національної економіки через співвідношення й аналіз зв'язків національного «Даймонда» з «Даймондами» інших держав. Складові національних конкурентних переваг формуються зовнішнім економічним середовищем. В процесі інтегрування економічних систем в умовах вільної конкуренції відбувається вирівнювання «Даймондів» національних економік.

Дж. Даннінг розглядає належність країни до міжнародних об'єднань, її активну зовнішню політику, участь в міжнародних валютно–фінансових відносинах, як одну із основних складових впливу на міжнародний поділ праці, що доповнює теорію М.Портера ще одним чинником – багатонаціональною активністю.

Економічною теорією доведено, що контроль за операціями рахунку капіталів порушує ефективний розподіл ресурсів у світовому масштабі, стає причиною усунення конкуренції як основної ознаки ринку, призводить до деформації умов вільного вибору. Якщо дотримуватися принципу порівняльних переваг, валютний контроль та контроль за рухом капіталів впливає на світову спеціалізацію і торгівлю, порушуючи її, спотворює ціни та оцінки затрат, стає перешкодою на шляху вільної торгівлі та інвестицій.

Представники теорії економіки суспільного вибору теж відкидають необхідність валютного контролю. Р.Дорнбух обґрунтовує положення про те, що система контролю в першу чергу працює на себе, відбираючи суспільні ресурси для власного споживання, таким чином конкуруючи з суспільством за своє виживання, намагається максимізувати свою владу через укріплення бюрократичної машини та підвищити власний добробут [1]. Тому контроль, який виник для подолання тимчасової деформації, повинен пережити той необ-

хідний для економіки перехідний період, на який його було встановлено. Витративши значні кошти для усунення перешкод як офіційно, так і шляхом підкупу господарюючі суб'єкти будуть чинити супротив зміни існуючого порядку та підтримувати політику захисту ринків від сторонніх інвесторів.

Використовуючи моделі міжчасового споживання відкритої економіки Ч.Адамс та Дж. Грінвуд довели, що подібно до того, як породжують втрати обмеження вільної торгівлі товарами та послугами, контроль за рухом капіталу призводить до втрати суспільного добробуту [2].

Бажання держави з перехідною економікою компенсувати для приватних інвесторів фактори ризику, пов'язані з недовірою до владної політики, які не дивлячись на більш низьку дохідність, виводять свої капітали в стабільні регіони через введення жорстких обмежень на переміщення капіталів, і це є головний аргумент прихильників регулювання.

В умовах нерозвинутого інституту власності, недосконалості механізму реформування, несправедливого розподілення ресурсів через безоплатну їх передачу в процесі масової приватизації, відсутності системи корпоративного менеджменту, контроль за рухом капіталу визнається необхідним. В той же час корупція в суспільстві дозволяє зацікавленим групам бюрократів «оподатковувати» або привласнювати доходи підприємців, як резидентів так і закордонних інвесторів. Тому основною причиною надмірних інвестицій в активі розвинутих країн вважається неможливість їх привласнення будь-ким.

Відомо, що від інтеграції до світової фінансової системи країни – позичальники одержують значні фінансові вливання. Але більшості постсоціалістичних країн, навіть після декларування закінчення перехідного періоду, бракує необхідних макроекономічних умов: не закінчене проведення інституційних змін, недостатньо досвіду виваженого управління ризиками тощо. Отже, нестабільність потоків та значні переливи іноземного капіталу мають руйнівні наслідки для реальної економіки та фінансового сектора. Наявність легальних каналів відпливу капіталів підштовхує внутрішніх інвесторів відмовлятися від реальних вкладень і направляти свої зусилля в спекулятивний бізнес, тим самим тільки посилюючи дестабілізаційний вплив валютних коливань. Внаслідок цього втрати від лібералізації руху капіталів досить часто перевищують здобутки.

Як зазначає Ж.Сапір інвестори скеровують капітали у більш вигідні спекулятивні сфери замість вкладення свого багатства, в порівняно менш динамічні промислові активи. Усунення валютного контролю, при відсутності регулюючої структури внутрішнього фінансового ринку, в умовах слабкості ринкових інститутів лише посилює існуючі деформації та призводить до перманентної нестабільності макроекономічного середовища.

Таке становище призводить до відтоку вітчизняного капіталу та знекровлення національної економіки, замість очікуваного бурхливого надходження іноземних інвестицій [3]. Зрозуміло, що будь які контролюючі заходи мають певну вартість для бюджету країни та суб'єктів підприємницької діяльності, домогосподарств у вигляді обмеження доступу до зовнішніх фінансових ринків і зростання ціни запозичень на внутрішніх ринках, але ці втрати незрівнянно нижчі від втрат, породжених фінансовими кризами. Масові банкрутства особливо боляче б'ють по незаможним верствам населення.

Дослідники міжнародного руху капіталів вказують і на інші чинники, які визначають необхідність регулювання. Так в роботах Дж.Тобіна розглядаються проблеми асиметричності інформації між неоднорідними економічними системами. Асиметричність інформації породжує феномен морального ризику і негативного відбору при оцінці інвестиційних альтернатив, що визиває прийняття стандартних рішень більшістю учасників. Така поведінка одержала назву «стадного ефекту», від якого потерпають у першу чергу країни, які не відносяться до економічно розвинутих. Будь-яка інформація, навіть сумнівного характеру – чулки, висловлювання політиків, неперевірені статистичні дані, замовлені соціологічні дослідження можуть спровокувати панічні настрої. Сурогатний продукт заміщає раціональний економічний аналіз. Проблеми морального ризику пов'язані з неоднорідністю підприємницького середовища. Участь у ньому найбільш схильної до авантур та корупції частини суспільства, викликає нерациональну поведінку кредиторів і позичальників. Схильність держави до адміністративних методів управління, часткова передача власності в приватні руки, досить велика частка змішаного капіталу породжують надмірне використання державних гарантій та інших преференцій.

Стосовно досконалого розподілу ресурсів між вільними відкритими ринками Д.Грос, зазначав, що приватні міжчасові рішення для суспільного добробуту можуть бути неефективними. Вплив контролю за рухом капіталу для економіки кожної конкретної країни, що розвивається, не є чітко визначеною однозначною категорією. Спекулятивна поведінка інвесторів суперечить інтересам суспільства та створює тиск на ще слабку національну валюту [4]. Таким чином, функціонування системи контролю надає уряду часовий лаг для набуття довіри учасників ринку та стабілізації макроекономічних показників. Негативні трансферти ресурсів із зовнішнім світом, різке припинення надходження іноземних інвестицій несуть руйнівні наслідки для фінансової системи та реальної економіки країни – реципієнта. Лібералізація руху капіталів при відсутності адекватного макрофінансового середовища викликає хворобу вразливості національної економіки до зовнішніх шоків, наприклад, такої як фінансова криза 1998 р. у Азійсько-Тихоокеанському регіоні.

З іншого боку, відповідно до досліджень Ч.Віплоша, в момент стабільного зростання світових фінансових ринків (а ці періоди значно триваліші ніж кризові), в країнах, що розвиваються, одним із наслідків лібералізації є значна ревальвация обмінного курсу. Таке явище викликає зміни відносних цін, які є непостійними, з огляду на кризи, і пов'язаний з цим перерозподіл виробничих ресурсів, а також завдає відчутної шкоди експортоорієнтованим галузям. Швидко наростає дефіцит торговельного балансу. В разі дії в країні фіксованого обмінного курсу наслідком масового припливу іноземного капіталу буде викуп надлишків Центра-

льним банком, що збільшить пропозицію національних грошей та порушить цінову ситуацію на товарних ринках. Не менш складною може бути ситуація в разі різкого відтоку ресурсів.

За режиму плаваючого обмінного курсу динаміки у обсягах валютних резервів та грошових агрегатів немає, але через тиск відбуваються різкі курсові коливання. Хаотичні зміни роблять не певним планування достатнього рівня прибутковості виробництва і негативно позначаються на рівні інвестиційної активності. І в першому, і в другому випадку ситуація вимагає маневрування обсягами резервів, але зазвичай вони недостатні. Поповнити їх можливо тільки за участю міжнародного співтовариства, а таке втручання і є регулюванням міждержавних потоків капіталу. Тобто вільний рух капіталів унеможливорює управління реальним валютним курсом і навпаки, контроль допомагає зберегти автономність внутрішньої монетарної політики та забезпечити стійке економічне зростання.

За ствердженням М.Дулея, спостерігаються вигоди від валютного контролю з точки зору можливого відокремлення внутрішніх відсоткових ставок від зовнішніх. Досягнення прийнятної для реального сектора вартості кредитних ресурсів, на досить довгому часовому проміжку, за рахунок виключення взаємозв'язку між фінансовими ринками, роблять політику відсоткових ставок важливим важелем зростання виробництва, а не інструментом стимулювання припливу (відпливу) іноземного капіталу. Вчений вважає, що стимулювати використання внутрішніх заощаджень на внутрішні інвестиції можливо тільки через стримування відпливу капіталів [5]. Сьогодні для України, як і для більшості країн постсоціалістичної трансформації проблема компенсації факторів ризику, пов'язаних з недовірою внутрішніх інвесторів, лишається не до кінця вирішеною. Однією з основних причин цього є застаріле, нетехнологічне, з низькою фондоозброєністю праці, енерговитратне виробництво.

Висновки. Теоретичні засади формування ефективної системи регулювання міждержавного руху капіталів, які є придатними до використання в Україні при визначенні державної політики, мають базуватися на таких положеннях:

- національна економіка та фінансова система країни повинні бути захищені від згубного впливу спекулятивного капіталу шляхом валютного регулювання;
- використання внутрішніх заощаджень і внутрішніх інвестицій, підтримання низького рівня національних відсоткових ставок, утримання в межах країни податкових надходжень призводить до забезпечення незалежної грошово-кредитної політики, стимулює економічне зростання, усуває деформацію між розвинутими ринками та країнами, що розвиваються без погіршення конкурентної рівноваги.

Джерела та література

1. Dornbush R. Special Exchange Rates for Capital Account Transactions // *The World Economic Review*. – 1986. – Vol.1. – №1. – P.3–33.
2. Adams Ch., Greenwood J. Dual Exchange Rate Systems and Capital Controls: an Investigation // *Journal of International Economics*. – 1985. – Vol.18. – P.43–63.
3. Сапир Ж. Усиление валютного контроля и контроля за капиталом в России // *Проблемы прогнозирования*. – 2000. – №6. – С.105–122.
4. Gros D. Capital Controls and Foreign Exchange Market Crises in the EMS // *European Economic Review*. – 1992. – Vol. 36. – P. 1533–1544.
5. Dooley M. Survey of Academic Literature on Controls over International Capital Transactions // *IMF Working Paper*. – 1995. – №127. – 48 p.

Калькова Н.Н.

ВЛИЯНИЕ ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ РЕКРЕАЦИОННОГО ВИДА ДЕЯТЕЛЬНОСТИ НА ЭКОНОМИЧЕСКОЕ РАЗВИТИЕ РЕГИОНА

Обеспечение комплексного и наиболее эффективного социально-экономического развития региона связано, прежде всего, со стимулированием развития предприятий различных видов экономической деятельности на его территории, эффективное функционирование которых создаст предпосылки для увеличения доходной части республиканского бюджета, денежные средства которого в дальнейшем перераспределяются между сферами общественной деятельности, обеспечивая, тем самым, устойчивое региональное развитие. Рассматривая в рамках данного исследования территорию АР Крым, необходимо отметить, что одним из приоритетных направлений развития данного региона является рекреационная деятельность, что обусловлено наличием природно-климатических, а также созданных материально-технических ресурсов на данной территории. Вместе с этим, эффективное функционирование санаторно-курортных предприятий следует рассматривать в совокупности с функционированием объектов инфраструктуры ввиду комплексного характера рекреационных услуг, следствием чего является формирование доходной части местного бюджета от рекреационной деятельности.

Именно поэтому существует необходимость разработки методики оценки доходов бюджета АР Крым от хозяйствующих субъектов рекреационной деятельности, с целью оценки целесообразности развития рекреационного комплекса, инвестиционной привлекательности рекреационного комплекса, как вида экономической деятельности.

Необходимо отметить, что основные доходы санаторно-курортных предприятий формируются за счет выручки от реализации санаторных путевок, а также дополнительных услуг с учетом НДС, за вычетом затрат на производство и реализацию услуг, в том числе расходов на оплату труда работников санаториев.